

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 42 Volume: 9 Issue: 42

Şubat 2016 February 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

OPINION OF THE PRESERVICE TEACHERS ON SCHOOL EXPERIENCE AND TEACHING PRACTICE

Necla DÖNMEZ USTA*

Ebru TURAN GÜNTEPE**

Öz

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışmanın örneklemini Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı programlarına devam etmekte olan toplam 70 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada veriler öğretmen adaylarının “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” dersleri sırasındaki yaşantılarını içeren “Uygulama Değerlendirme Raporu (UDER)” ile toplanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre uygulama öğretmeni, öğretmen adayı ve süreç ile ilgili yaşantılar içerisinde, okul deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapması gereken ders işlediği ve öğretmenlik uygulaması dersinde ders işlemesi gerekirken sürece gözlemci olarak katılması dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması.

Abstract

The aim of this study is to determine preservice teachers' views on school experience and teaching practice. The sample of the study is composed of total 70 preservice teachers who studying different program in Faculty of Education at the Giresun University. The data gathered through “Practice Assessment Report” that this report involves preservice teachers' life about process in school experience and teaching practice. According to the finding, during the teaching experiences of preservice teachers and the course teachers it is seen that preservice teachers taught lesson while they were expected to make observation in school experience course. Also, it is remarkable that they participated in the teaching practice course as an observer while they were expected to teach the lesson.

Keywords: Preservice Teachers, School Experience, Teaching Practice.

1. GİRİŞ

Öğretme-öğrenme sürecini belirleyen faktörler arasında öğretmenin önemli bir role sahip olduğu düşünüldüğünde; öğrencilerin öğrenmelerinde okulların donanımsal özelliklerinden çok öğretmenlerin niteliğinin belirleyici olduğu söylenebilir (Wyatt, 1996:84). Öğretmenlerin sahip oldukları niteliklerin başında da alan bilgisi gelmektedir (Türnüklü & Yeşildere, 2007:185). Son yıllarda yapılan çalışmalarda öğretmenlerin alan bilgisinin yanı sıra farklı yeterliliklere sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu durumda Shulman (1986) tarafından ortaya koyulan Pedagojik Alan Bilgisi (PAB) ortaya çıkmaktadır. Shulman' a göre PAB bir kimya öğretmeni kimyagerden ayıran bilgi olup “öğretim yaparken konunun daha anlaşılır olması için kullanılan gösterim ve biçimlendirmeler” i içerir (1986: 9). Shulman (1986) öğretmenlerin konu alan bilgisi (KAB), PAB ve müfredat bilgisi olmak üzere üç tür bilgiye sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Shulman'ın modelini temel alarak Mishra ve Kohler (2006) tarafından oluşturulan Teknoloji Pedagoji İçerik Bilgisi (TPCAK) adlı teknoloji entegrasyon modelinde de benzer konuların önemine değinilmiştir. Bilimsel ve teknolojik gelişmenin baş döndürücü bir hızla ilerlediği ve dinamik bir yapıda olduğu düşünüldüğünde geleceğin gençlerini yetiştirecek olan öğretmenlerin donanımsal olarak iyi düzeyde olmaları ve bu üç tür bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Bu durum onların aldıkları eğitim ile doğrudan ilişkili olup eğitim fakültelerine bu süreçte önemli görevler düşmektedir.

Türkiye’de 1997- 1998 yıllarında başlayan eğitim fakültelerini yeniden yapılandırma süreciyle birlikte, öğretmen yetiştirmede çok önemli değişiklikler yapılmıştır. 2006 yılında öğretmen eğitimindeki düzenlemeler neticesinde ortaya konan Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği Programı ile uygulamaya ayrılan zaman artırılarak öğrenim süreçlerinde oluşturulan teorik bilgilerin gerçek ortamda kazanılması hedeflenmiştir (YÖK, 2007). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri bu işbirliği doğrultusunda eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme programlarında yer alan teorik bilgilerin gerçek ortamda uygulamaya fırsat veren derslerdendir (Gökmen, 2015: 96). Öğretmen adayları Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri aracılığı ile okullarda uygulamalar yapmaktadırlar. Okul Deneyimi dersi gözleme dayanan bir ders olup, adayların haftada dört saat derslere girerek etkinlik kitapçığında belirlenen etkinlikleri sırayla yapmalarına ve hazırladıkları raporları ilgili öğretim elemanına teslim etmelerine

*Yrd.Doç.Dr.,Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü.

** Arş.Gör., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü.

dayanmaktadır. Öğretmenlik Uygulaması dersi adayların daha aktif rol almalarını gerektiren bir derstir. Adaylardan uygulama okullarında buldukları ders saatlerinde öğretmenlerin gözetiminde ders anlatmaları beklenmektedir. Dersin fakültedeki kısmı ise, ders anlatımlarının diğer öğretmen adayları ve öğretim elemanı ile tartışılarak değerlendirilerek birlikte çözüm bulmaktır (Baştürk, 2010:453). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında geçirdikleri süreç önemli ve çok yönlü incelenmesi gereken bir durum olduğu için konuyla ilgili pek çok çalışmanın (Booth, 1993; Borko & Mayfield, 1995; McNamara, 1995; Maynard, 2000; Jones, 2001; Zanting, Verloop & Vermunt, 2001; Silay & Gök, 2004; Özdemir & Çanakçı, 2005; Ergüneş, 2005; Yapıcı & Yapıcı, 2004; Yeşil & Çalışkan, 2006; Acat, 2007; Baştürk, 2010; Gökmen, 2015) yapıldığı da görülmektedir.

Dursun ve Kuzu (2015) çalışmalarında, öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Nitel araştırma deseninden olgu bilimin kullanıldığı çalışmanın örneklemini Öğretmenlik Uygulaması dersini alan 10 öğretmen adayı ve dersleri yürüten üç öğretim elemanı oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen verilere göre öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları için mesleğe atılmadan önce eksikliklerini tamamlayabilmeleri ve kendilerini mesleğe hazırlayabilmeleri adına büyük bir fırsat sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gökmen (2015) çalışmasında, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşlerini belirlemiştir. Fenomenolojik araştırma modeli ile gerçekleştirilen çalışmanın örneklemini BÖTE bölümünden 20 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı görüşme formu olup elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlik uygulamasının; tecrübe kazanma, teorik bilgiyi uygulama ve öğrenciyle iletişim becerileri kazanma açısından faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gorgoretti ve Pilli (2012) çalışmalarında, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının etkililiği hakkındaki görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmanın örneklemini 25 müzik ve 25 bilgisayar ve öğretim teknolojileri olmak üzere 50 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının final raporlarından elde edilen verilere göre büyük çoğunluğunun pozitif görüşe sahip olduğu, uygulama sürecinin öğretmenlik mesleği ile ilgili gerçek yaşama bir ön hazırlık sağladığı ancak formal öğretimde uygulama ders saatinin artırılmasının uygulama sürecinin etkililiğine katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Baştürk (2010) çalışmasında, uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması dersleri ve öğretmen adayları hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Tarama modelinin kullanıldığı çalışmanın örneklemini İstanbul ili Anadolu yakası sınırları içerisinde bulunan 3 farklı lisede çalışan ve stajyer öğrencileri bulunan 6 uygulama öğretmeni oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen verilere göre uygulama öğretmenleri, uygulama öğretmenliği konusunda eğitim almak istedikleri ve bu işi mesleki gelişim açısından yararlı buldukları ancak öğretmen adaylarının Okul Deneyimi kapsamında yaptıkları etkinliklerin uygulama öğretmenleri tarafından tam olarak bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapıcı ve Yapıcı (2004) çalışmalarında, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine yönelik görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Betimsel analizin kullanıldığı çalışmanın örneklemini Uşak Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören Okul Deneyimi I dersini alan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Etkinlik raporları ile etkinlik değerlendirme ve analiz raporlarından elde edilen veriler ışığında Okul Deneyimi I dersinin; yararlı ve işlevsel bir ders olduğu ancak uygulamada çözülmesi gereken ciddi sorunların olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı farklı branşlardaki öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorular araştırmanın alt problemini oluşturmaktadır:

1. Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması sürecinde uygulama öğretmeniyle ilgili yaşantıları nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması sürecinde kendileri ile ilgili yaşantıları nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması sürecindeki genel yaşantıları nelerdir?

2.YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada kullanılan araştırma modeli, örneklem, veri toplama süreci ve verilerin analizi alt bölümleri yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın amacına ve problemine en uygun yöntem olarak bu araştırma doküman analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde amaçlanan hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi edinmek için yazılı materyallerin analiz edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). Doküman analizi sürecinde araştırmacı hedefler doğrultusunda edindiği mevcut kaynakları okur, ilgili bilgileri not edinir ve bu notlar doğrultusunda bazı değerlendirmelerde bulunur. Süreçteki en önemli konu mevcut kaynaklardaki bilgilerin doğru anlaşılıp, işlevine uygun olarak kullanılmasıdır (Çepni, 2012:116).

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılında Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı programlarına devam etmekte olan toplam 70 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu öğretmen adaylarının ders, cinsiyet ve bransa göre dağılımı Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Örneklemin demografik özellikleri

DERS	CİNSİYET	BRANŞ						
		Bilişim Teknolojileri Öğr.	Fen Bilgisi Öğr.	Fizik Öğr.	Okul Öncesi Öğr.	Sınıf Öğr.	Sosyal Bilgiler Öğr.	Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.
Okul Deneyimi	Kadın	1	12		14		4	
	Erkek		7		2	1	4	
Öğretmenlik Uygulaması	Kadın		2		1	11		3
	Erkek		3	1		3		1
Toplam (N)=70		1	24	1	17	15	8	4

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında kullanılan veriler öğretmen adaylarının “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” dersleri sırasındaki yaşantılarını içeren “Uygulama Değerlendirme Raporu (UDER)” ile elde edilmiştir. Bu rapor öğretmen adaylarının uygulama süreci ve bu süreçteki etkinlikler hakkındaki görüşlerini içermektedir.

2.4. Verilerin Analizi

UDER’den elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analizinin amacı ele edilen verileri düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu amaçla veriler önce kodlanmış ve bu kodlar sınıflandırılarak temalar oluşturulmuştur. Temalar alt araştırma problemlerine göre kategorize edilmiştir. Bu süreçte yer alan görüşler iç tutarlılığı sağlamak adına gözden geçirilerek ilişkisiz veriler elenerek analiz sürecine dahil edilmemiştir. Analiz sonucu ortaya çıkan kodlardan, benzer özellikler gösterenler belirlenen temalar altında gruplandırılmıştır. Bulunan temalar araştırma sorularına göre organize edilmiş olup, kod ve tema tablosu oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarını okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğretmeniyle ilgili yaşantılarına Tablo 2’de yer verilmiştir. Bu yaşantılar uygulama öğretmenin ders öncesi hazırlığı, ders işleyiş süreci ve öğretmen adayları ile iletişimi olmak üzere üç tema altında kodlar sunulmuştur.

Tablo 2. Uygulama Öğretmeni ile İlgili Yaşantılar

Temalar ve Kodlar		Öğretmen adayları
Tema 1. Ders öncesi hazırlık		
Uygulama öğretmeni güncellenen ders planı dahilinde derslerini işlemektedir.		ÖA34 _d , ÖA35 _d , ÖA36 _d , ÖA37 _d , ÖA38 _d , ÖA11 _u , ÖA14 _u , ÖA15 _u
Tema 2. Uygulama öğretmenin ders işleyiş süreci		
Öğrencilerin ön bilgilerini açığa çıkarmaktadır.		ÖA26 _d , ÖA1 _u
Konuyu öğrencilerin seviyesine uygun net bir şekilde anlatmaktadır.		ÖA26 _d , ÖA34 _d , ÖA49 _d , ÖA1 _u
Farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile dersini işlemektedir.		ÖA9 _d , ÖA17 _d , ÖA20 _d , ÖA21 _d , ÖA26 _d , ÖA28 _d , ÖA30 _d , ÖA25 _u
Konuları günlük hayatta ilişkilendirerek daha anlaşılır hale getirmektedir.		ÖA11 _d , ÖA28 _d , ÖA1 _u
Öğrencilerin dikkatini konunun önemli yerlerine çekmektedir.		ÖA17 _d , ÖA30 _d , ÖA35 _d , ÖA1 _u
Öğrenciye ipuçları vererek öğrenciyi doğru cevaba yönlendirmektedir.		ÖA21 _d , ÖA27 _d , ÖA15 _u
Sınıf yönetimine hakimdir.		ÖA15 _d , ÖA21 _d , ÖA35 _d , ÖA25 _u
Öğrencilere pekiştirici vermektedir.		ÖA17 _d , ÖA35 _d
Değerlendirme aşamasını gerçekleştirerek öğrencilere geri dönüt vermektedir.		ÖA17 _d
Tema 3. Uygulama öğretmenin öğrencilerle iletişimi		
Uygulama öğretmeni davranışları ile öğrencilerin		ÖA15 _d , ÖA20 _d , ÖA26 _d , ÖA27 _d , ÖA25 _u

	dersi sevmesine yardımcı olmaktadır.	
	Uygulama öğretmenin öğrenciler ile iletişimi iyi düzeydedir.	ÖA5 _d , ÖA14 _d , ÖA20 _d , ÖA21 _d , ÖA22 _d , ÖA24 _d , ÖA26 _d , ÖA28 _d , ÖA30 _d , ÖA35 _d , ÖA36 _d , ÖA43 _d , ÖA11 _u

Tablo 2'den anlaşıldığı gibi öğretmen adaylarından bazıları uygulama öğretmenin ders öncesi hazırlık sürecinde güncellenen ders planını kullandığını ve bu plana uygun olarak derslerini işlediğini belirtmiştir. ÖA38_d UDER'de "Öğretmen yeni programa uygun etkinlikler yapmıştır. Etkinliklerin uygulanmasında öğretmen elindeki kaynakları kullanarak düzgün ve faydalı bir şekilde sunmuştur." şeklinde ifade ederken ÖA14_u "Büyük bir titizlikle hazırlanan yıllık planlar her yıl güncellenmektedir. Bir yıl boyunca yapılacak bütün etkinlikler bu planın içinde yer alır ve dersler plana göre anlatılır." şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarından ikisi (ÖA26_d ve ÖA1_u) uygulama öğretmenin ders işleyiş sürecinde öğrencilerin ön bilgilerini açığa çıkarmaya çalıştığını ifade etmiştir. Bu bağlamda öğrencilere sorular sorduğunu belirtmiştir. ÖA1_u "Öğretmen ders anlatırken öğrencilerin ön bilgilerini açığa çıkarmak adına onlara sorular sorarak cevaplamalarını istemiştir." şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından bazıları ise uygulama öğretmenin konuları işlerken öğrencilerin seviyelerine göre dersini anlattığını belirtmiştir. Bu doğrultuda ÖA17_d "Oyun etkinlikleri çocukların ilgi ve isteklerine, gelişim seviyelerine uygun olarak düzenlemektedir. Çocukların bireysel farklılıkları da göz önüne alınır." ifadesine yer vermiştir. Ayrıca ÖA34_d "Etkinlikleri yaptırırken öğrencilerin anlayacağı basit yönergeler veriyor. Tek tek öğrencileri dinliyor ve seviyelerine uygun etkinlikler yaptırıyor." şeklinde öğrencilerin seviyelerine uygun ders işlendiğini belirtmiştir. Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin ders sürecinde farklı yöntem ve teknikleri kullandığını vurgulamıştır. Buna yönelik ÖA9_d "Öğretmenimiz birçok öğretim yöntem ve tekniğini dersinde kullanmaktadır. Öğretmen aktif öğrenci pasif bir şekilde hiç ders işlememiştir. Öğrencileri çok iyi anlayabilen bir öğretmendir." şeklinde ifade ederken ÖA30_d ise "... farklı çalışma ve teknikleri kullanma noktasında öğretmenimizin başarılı olduğunu gözlemledim." şeklindeki ifadeleri ile bu yöntem ve tekniklerin süreci olumlu etkilediğini vurgulamaktadır. Öğretmen adaylarından üçü (ÖA11_d, ÖA28_d ve ÖA1_u) konuların anlaşılabilirliğini arttırmak adına uygulama öğretmenin dersinde günlük yaşamla ilişkili örneklerle yer verdiğini ayrıca öğretmen adaylarından dördü (ÖA17_d, ÖA30_d, ÖA35_d ve ÖA1_u) uygulama öğretmenin konunun önemli yerlerini vurgulayarak öğrencilerin dikkatini çekmeye çalıştığını vurgulamıştır. Bu doğrultuda ÖA1_u "Konuları günlük yaşamla bağlaştırarak gündelik hayatta kolaylıkla uygulayacağımız şekilde bilgisayarla ilgili bilgiler edindik. Öğretmen önemli yerleri vurgulayarak öğrencilerin dikkatini daha çok derse vermelerini sağladı." şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından bazıları uygulama öğretmenin, ipuçları yardımıyla öğrencileri doğru cevaba yönlendirdiğini belirtmiştir. ÖA27_d "Öğrencilerin kafasını karıştıran soruları cevaplamakta gerekirse kısa ipuçları vererek cevabı buldurmaktadır.", ÖA15_u ise "Öğrenci doğru cevaplar vermediğinde öğretmen tarafından doğru cevabın söylenmesi yerine ipuçları verilerek doğru cevabın öğrenciye buldurulmasını sağlıyor. Böylece öğrenme daha kalıcı hale geliyor." ifadesine yer vermiştir. Öğretmen adaylarından dördü (ÖA15_d, ÖA21_d, ÖA35_d ve ÖA25_u) uygulama öğretmenin sınıf yönetimine hakim olduğunu belirtmiştir. Bunlardan ÖA15_d "Öğretmenin sınıfı kontrolü, sınıfa hakimiyeti mükemmel." ifadesine yer verirken ÖA25_u ise "Dersin işlenişinde sınıf kontrolü öğrenci sayısının az olmasından dolayı kolay sağlanıyordu." ifadesine yer vermiştir. Öğretmen adayları okul deneyimi dersinde uygulama öğretmenin öğrencilere geri dönütler vererek eksiklikleri gidermeye çalıştığını ve ders sürecinde pekiştireçlere yer verdiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda ÖA17_d "Öğretmen müziği etkinliklerde sıkça kullanmaktadır. Şarkı söyleneceği zaman istekli çocukları seçer, onları alkışlattırır... değerlendirme çalışmaları hem grup olarak hem de bireysel olarak yapılmaktadır. Değerlendirme çalışmaları sonunda çıkan eksiklikler geri dönütler yardımıyla azaltılmaya çalışılır." ifadesini kullanmıştır.

Öğretmen adaylarından bazıları uygulama öğretmenin öğrencilerle iletişiminin onların dersi sevmesine yardımcı olduğunu belirtir. ÖA26_d "Öğretmenin öğrenciyle ilgilenişi onlara sevgi dolu yaklaşması çok güzel... öğrencilerin fen dersini sevdiğini gördüm bunun kaynağı daha çok öğretmendir. Öğretmen dersi öğrencilere sevdirmiş ve zevkli hale getirerek onların anlamasına olanak sağlamıştır." Ayrıca öğretmen adayları uygulama öğretmenin öğrencilerle iletişiminin iyi düzeyde olduğuna vurgu yapmıştır. Bunlardan ÖA30_d "Öğretmenin çocuklarla diyalogu iyi, çocuklarla göz teması da kurmaya çalışıyor." şeklinde belirtmiştir. ÖA36_d "Öğretmenim gerçekten iyiydi, öğrencilerle nasıl konuşması gerektiğini bilen, nasıl davranmasını bilen biriydi." ifadesi yer vermiştir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması sürecinde kendileri ile ilgili yaşantılarına Tablo 3'de yer verilmiştir. Bu yaşantılar öğretmen adayının derste rolü, öğretmen adayının ders işleyiş sürecindeki rolü, öğretmen adayının uygulama hocasından memnun olma durumu, öğretmen adayının uygulama sürecindeki kazanımları olmak üzere dört tema altında yer alan kodlardan oluşmaktadır.

Tablo 3. Öğretmen Adayları ile İlgili Yaşantılar

Temalar ve Kodlar		Öğretmen adayları
Tema 1. Öğretmen adayının derste rolü		
	Dersin öğretmeni konumunda ders işlemektedir.	ÖA5 _d , ÖA15 _d , ÖA19 _d , ÖA21 _d , ÖA39 _d , ÖA1 _u , ÖA2 _u ,

		ÖA3 _u , ÖA4 _u , ÖA5 _u , ÖA6 _u , ÖA9 _u , ÖA20 _u , ÖA22 _u , ÖA23 _u , ÖA24 _u
	Derslere gözlemci olarak katılmaktadır.	ÖA5 _d , ÖA6 _d , ÖA20 _d , ÖA22 _d , ÖA27 _d , ÖA29 _d , ÖA32 _d , ÖA44 _d , ÖA2 _u
	Öğretmen adayını öğrenciler misafir olarak görmektedir.	ÖA12 _d , ÖA22 _d , ÖA24 _u
	Uygulama öğretmeni öğretmen adayını öğrencilere misafir olarak tanıtılmaktadır.	ÖA34 _d , ÖA35 _d
Tema 2. Öğretmen adayının ders işleyiş sürecindeki rolü		
	Ders planına uygun etkinlikler hazırlamaktadır.	ÖA29 _d , ÖA34 _d , ÖA35 _d , ÖA13 _u , ÖA20 _u , ÖA21 _u
	Dersin konusuna ve içeriğine uygun öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaktadır.	ÖA6 _d , ÖA25 _d , ÖA3 _u , ÖA24 _u
	Konuya uygun örnekler vermektedir.	ÖA4 _u , ÖA5 _u
	Sınav kâğıtlarını okumaya yardımcı olmaktadır.	ÖA3 _d , ÖA15 _d , ÖA22 _u
	Öğretmen adayı öğrencilere sınavlarında rehberlik yapmaktadır.	ÖA15 _d , ÖA16 _d
Tema 3. Öğretmen adayının öğrencilerle iletişimi		
	Öğretmen adayının öğrenciler ile iletişimi iyi düzeydedir.	ÖA9 _d , ÖA19 _d , ÖA21 _d , ÖA25 _d , ÖA34 _d , ÖA44 _d , ÖA4 _u , ÖA5 _u , ÖA9 _u , ÖA21 _u , ÖA22 _u , ÖA24 _u
	Öğretmen adayı ders sürecinde öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamaktadır	ÖA9 _d , ÖA15 _d , ÖA25 _d , ÖA35 _d , ÖA4 _u , ÖA5 _u
	Öğretmen adayı uygulama öğretmeninden memnundur.	ÖA9 _d , ÖA12 _d , ÖA14 _d , ÖA19 _d , ÖA21 _d , ÖA23 _d , ÖA24 _d , ÖA28 _d , ÖA30 _d , ÖA34 _d , ÖA36 _d , ÖA38 _d , ÖA43 _d , ÖA44 _d , ÖA2 _u , ÖA4 _u , ÖA8 _u , ÖA11 _u , ÖA21 _u , ÖA22 _u
Tema 4. Öğretmen adayının uygulama sürecindeki kazanımları		
	Derse hazırlıklı gitmenin faydalarını öğrenir.	ÖA4 _u , ÖA5 _u , ÖA23 _u , ÖA24 _u
	Uygun zamanda uygun yöntem ve teknikleri kullanmayı öğrenir.	ÖA3 _d , ÖA4 _d , ÖA16 _d , ÖA18 _d , ÖA33 _d , ÖA40 _d , ÖA42 _d , ÖA7 _u , ÖA13 _u , ÖA17 _u
	Teorik konuları pratikte uygulama imkanı bulur.	ÖA2 _d , ÖA4 _d , ÖA8 _d , ÖA11 _d , ÖA13 _d , ÖA15 _d , ÖA16 _d , ÖA20 _d , ÖA24 _d , ÖA25 _d , ÖA26 _d , ÖA30 _d , ÖA33 _d , ÖA37 _d , ÖA41 _d , ÖA44 _d , ÖA45 _d , ÖA3 _u , ÖA7 _u , ÖA12 _u , ÖA15 _u , ÖA16 _u , ÖA17 _u , ÖA18 _u , ÖA19 _u , ÖA22 _u , ÖA24 _u
	Sınıf yönetiminin nasıl yapılacağını öğrenir.	ÖA1 _d , ÖA3 _d , ÖA4 _d , ÖA6 _d , ÖA8 _d , ÖA13 _d , ÖA14 _d , ÖA15 _d , ÖA16 _d , ÖA18 _d , ÖA23 _d , ÖA29 _d , ÖA33 _d , ÖA34 _d , ÖA40 _d , ÖA44 _d , ÖA7 _u , ÖA12 _u , ÖA15 _u , ÖA16 _u , ÖA17 _u
	Farklı düzeylerde ve özellikteki öğrencileri tanır.	ÖA1 _d , ÖA3 _d , ÖA4 _d , ÖA6 _d , ÖA9 _d , ÖA11 _d , ÖA13 _d , ÖA17 _d , ÖA20 _d , ÖA24 _d , ÖA29 _d , ÖA32 _d , ÖA33 _d , ÖA36 _d , ÖA40 _d , ÖA42 _d , ÖA13 _u , ÖA15 _u , ÖA17 _u , ÖA19 _u
	Yapılandırmacı yaklaşımla geleneksel yaklaşımı karşılaştırma imkanı yakalar.	ÖA4 _d , ÖA9 _d , ÖA31 _d , ÖA40 _d , ÖA8 _u , ÖA17 _u
	Çalışma yapraklarını hazırlama imkanı bulur.	ÖA3 _d , ÖA30 _d , ÖA34 _d , ÖA7 _u
	Öğrenci çalışmalarını değerlendirme imkanı bulur.	ÖA7 _u , ÖA17 _u
	Eksiklerini görme imkanı yakalar.	ÖA4 _d , ÖA8 _d , ÖA9 _d , ÖA16 _d , ÖA26 _d , ÖA32 _d , ÖA8 _u , ÖA18 _u
	Öğretmen adayı öğrencilerle etkili iletişim kurma yollarını öğrenir.	ÖA1 _d , ÖA3 _d , ÖA8 _d , ÖA9 _d , ÖA11 _d , ÖA15 _d , ÖA18 _d , ÖA20 _d , ÖA23 _d , ÖA26 _d , ÖA29 _d , ÖA32 _d , ÖA36 _d , ÖA37 _d , ÖA42 _d , ÖA44 _d , ÖA45 _d
	Öğretmen adayı ders sürecinde öğrencilerin dikkatlerini canlı tutmayı öğrenir.	ÖA6 _d , ÖA34 _d , ÖA40 _d
	Öğretmen adayı sorunlarla başa çıkma becerisi edinir.	ÖA33 _d , ÖA40 _d
	Öğretmen adayının öğretmenlik mesleğine karşı endişeleri azalır.	ÖA8 _d , ÖA11 _d , ÖA23 _d , ÖA33 _d
	Mesleğin güzelliklerini görür ve aidiyet duygusu yaşar.	ÖA1 _d , ÖA3 _d , ÖA8 _d , ÖA12 _d , ÖA13 _d , ÖA16 _d , ÖA19 _d , ÖA21 _d , ÖA22 _d , ÖA25 _d , ÖA26 _d , ÖA29 _d , ÖA32 _d , ÖA33 _d , ÖA37 _d , ÖA41 _d , ÖA43 _d , ÖA45 _d , ÖA12 _u , ÖA13 _u , ÖA15 _u , ÖA17 _u , ÖA19 _u , ÖA20 _u , ÖA23 _u
	Okulun işleyişi, paydaşların görevleri hakkında bilgi edinir.	ÖA2 _d , ÖA4 _d , ÖA6 _d , ÖA10 _d , ÖA14 _d , ÖA23 _d , ÖA40 _d , ÖA10 _u , ÖA17 _u

Tablo 3'ten anlaşıldığı gibi öğretmen adaylarından bazıları ders sürecinde dersin öğretmeni konumunda gibi ders işlediklerini belirtirken bazı öğretmen adayları ise derslere gözlemci rolüyle katıldıklarına da vurgulamaktadır. Bu bağlamda ÖA2_u " Süreç içerisinde bazı derslere sadece izleyici olarak katıldım, bazılarında ise öğretmen dersin tamamını benim işlememi istedi. " şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından üçü (ÖA12_d, ÖA22_d ve ÖA24_u) öğrencilerin onları öğretmen olarak değilde sınıftaki bir abla veya abi olarak gördüklerini belirtmiştir. ÖA22_d " 8.sınıftaki bir öğrencinin bana abla sen televizyondaki bir aktöre benziyorsun demesini düşündüm. Bana öğretmenim dememesine üzüldüm.", ÖA24_u " Derste öğrencilerin hem bana hem de diğer staj arkadaşlarıma abla, abi diye hitap etmesi bizi çok üzdü." ifadelerine yer verilmiştir. Öğretmen

adaylarından ikisi de (ÖA34_d ve ÖA35_d) öğretmen adaylarını öğrencilere abla ya da abi diye tanıtmıştır. Bunlardan ÖA35_d " *Staj arkadaşımınla ben öğretmen kadar aktif olmamıza rağmen çocuklara öğretmen değil abla dedirtiyordu.* " ifadesini kullanmıştır.

Öğretmen adaylarının ders işleyiş sürecinde üslendiği rollere baktığımızda, adayların bir kısmının ders planına uygun etkinlik hazırladığı görülmüştür. ÖA29_d " *Plana uygun olarak yaptığım etkinlikler sonucunda sınıfta nasıl ders anlatmak gerektiğini, neler ile karşılaşacağımı ve öğrencilere nasıl davranmam gerektiğini öğrendim.* ", ÖA13_u ise " *Öğretmenlerden aldığımız klavuz kitaplardan bir sonraki hafta için plan yapıp etkinlikler hazırladık* ". şeklinde ifadeler yer verilmiştir. Öğretmen adaylarından dördü ise (ÖA6_d, ÖA25_d, ÖA3_u ve ÖA24_u) ise dersin yapısına uygun yöntem ve teknikleri kullandığını belirtmiştir. ÖA24_u " *Staj günümüz geldiğinde fakültede öğrendiğimiz yöntem ve teknikleri kullanmaya çalışarak konularımızı anlatmaya çalıştık.* " şeklinde vurgulamıştır. ÖA4_u ve ÖA5_u 'in ise konuyu anlatırken uygun örnekler verdiği anlaşılmaktadır. ÖA4_u " *Konuya uygun kısa notlar ve örnekler vererek dersimi tamamladım.* " ifadesine yer vermiştir. Öğretmen adaylarından üçü (ÖA3_d, ÖA15_d ve ÖA22_u) uygulama öğretmenin öğrencilere uyguladığı sınavları okumaya yardımcı olduklarını belirtmiştir. Bunlardan ÖA22_u " *...sınav kağıdı okudum, bana soru soranlar olduğu zaman onlara yanlış cevaplar vermemek için daha çok çalıştım.* " ÖA15_d ve ÖA16_d ise öğrencilere sınavlarında rehberlik ettiğini ifade etmiştir. ÖA15_d " *Sınavlarında gözetmen olmak, onlara rehberlik etmek, sorunlarını çözmek bizim için küçük görünse de büyük bir tecrübeydi.* " ifadesini kullanmıştır.

Öğretmen adaylarının bazıları öğrenciler ile iyi iletişim kurabildiklerini belirtir. Bunun yanı sıra öğretmen adayları öğrencilerin derse aktif katılmaları sağlamaktır. Öğretmen adaylarından ÖA4_u " *Öğrenciler iletişimim iyiydi ve saygı, sevgi çerçevesindeydi... dersleri verimli bir şekilde anlattığımı düşünüyorum, öğrencilerinde derse katılması sorular sorması beni ayrıca mutlu etti.* " ifadesine yer verirken ÖA5_u " *Öğrenciler ile iletişime geçme konusunda zorluk yaşamadım... öğrenciler derse karşı istekliydi ve ders sürecine aktif katıldılar.* " ifadesini kullanmıştır.

Öğretmen adayları uygulama hocasının kendilerine yardımcı olduklarını ve öğrencilere karşı da aynı tutumu sergilediği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinden memnun olduğu anlaşılmaktadır. ÖA12_d " *Staj öğretmenimiz bize elinden geldiği kadar yardımcı oldu* " görüşüne yer vermiştir. ÖA11_u " *...öğretmenimiz bize her konuda yardımcı oldu, hafta hafta sınıfta hangi uygulamaları yapacağımızı belirtti. Öğrencilere de iletişimi iyiydi, ders sırasında rehber konumundaydı.* " şeklinde görüşlerini dile getirmiştir.

Öğretmen adayları uygulama sürecinde birtakım kazanımlar edinmişlerdir. Öğretmen adaylarından ÖA4_u " *Derse hazırlıklı gitmenin faydalarını öğrendim.* " görüşünü belirtirken ÖA24_u " *Derse her hafta hazırlıklı gitmem sayesinde dönemi dolu dolu geçirdim.* " ifadesini belirtir. Ayrıca öğretmen adaylarından bir kısmı ders sürecinde uygun yöntem ve teknikleri kullanmayı öğrendiğini belirtir. ÖA16_d " *Bir dersin nasıl anlatılması gerektiğini, hangi tekniklerin kullanılması gerektiğini gibi birçok alanda bilgi sahibi oldum.* " şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarını okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersinin öğrencilik hayatı boyunca öğrendikleri teorik derslerin pratiğe dökülmesine imkan tanıdığını söylemektedir. ÖA33_d " *...bana uygulama yapma ve birçok şeyi yaşayarak öğrenme fırsatı verdi.* " şeklinde belirtmiştir. Öğretmen adaylarının birçoğu sınıf yönetiminin nasıl sağlanması gerektiğini, hangi hususlara dikkat etmeleri gerektiğini öğrendikleri anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda ÖA12_u " *Öğrencilerle karşı nasıl bir tutum sergilememiz gerektiğini, sınıf yönetimi konusunda neler yapmamız gerektiği konularında öğretmen profillerini gözlemleyerek kendimizi geliştirme imkanı bulduk.* " ifadesine yer vermiştir. Ayrıca öğretmen adayları okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması gibi derslerde farklı düzeylerde ve özelliklerdeki öğrencileri tanıma imkanı da yakalamaktadır. Bu bağlamda ÖA11_d " *Öğrencilerle kurduğum iletişimlerde aralarındaki bireysel farklılıkları gözleme fırsatım oldu.* " şeklinde vurgulamıştır. Öğretmen adayları geleneksel yaklaşımın ve yapılandırmacı yaklaşımın hakim olduğu sınıflarda gözlem yaptıklarını belirtmiştir. Böylece iki ortamı karşılaştırma fırsatı yakalamışlardır. ÖA9_d " *Öğretmen aktif, öğrenci pasif olan geleneksel yöntemle anlatılan derslerde öğrenci çok sıkılıyor, haliyle öğretmende sıkılıyor. Ama yapılandırmacı yöntemde bu durum söz konusu değil.* " ifadesine yer vermiştir. Öğretmen adaylarından dördü (ÖA3_d, ÖA30_d, ÖA34_d, ÖA7_u) çalışma yapıları hazırlama imkanı bulduğunu belirtirken adaylardan ikisi ise (ÖA7_u ve ÖA17_u) öğrencilerin çalışmalarını değerlendirdiklerini belirtmiştir. ÖA7_u " *...öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi, çalışma yapılarının hazırlanması gibi etkinliklerde buldum.* " ifadesini kullanmıştır. Bazı adaylar ise süreç içerisinde eksiklerini görme imkanı yakaladığı ve bunları en kısa sürede gidermesi gerektiğini vurgulamıştır. ÖA26_d " *Bir öğrenciyle nasıl iletişime geçilir, nasıl diyalog kurulur bu noktada eksiklerim olduğu gördüm, eksiklerimi giderdim ve üstlerine yeni şeyler kattım.* " ifadesine yer vermiştir. Buna paralel olarak öğretmen adaylarının öğrencilerle etkili iletişim kurma yollarını öğrendiği görülmektedir. Bu bağlamda ÖA1_d " *Öğretmenlik mesleğinde sadece alan bilgisinin yeterli olmadığını, öğretmenin bildiklerini anlatmak için etkili iletişim kurması gerektiğini öğrendim. Bunun için öğretmenin kullandığı metotları gözlemledim.* " şeklinde açıklamıştır. Öğretmen adaylarından üçü (ÖA6_d, ÖA34_d, ÖA40_d) ders sürecinde öğrencilerin dikkatleri nasıl canlı tutulacağını, neler yapılması gerektiğini öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

ÖA40_d“ Hazırlanan etkinlikler, çocukların dikkat sürelerini uygun olmalı süreç boyunca dikkatleri canlı tutulmalıdır. “şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Öğretmen adaylarından ikisi ise (ÖA33_d, ve ÖA40_d) sorunlarla başa çıkma becerisi edindiğini belirtmiştir. ÖA33_d “ Sınıf düzenini nasıl sağlayacağım, geçişleri nasıl yapacağım, bunları yaparken sınıf düzenini nasıl sağlayacağım, problemlerle nasıl başa çıkacağım konusundaki birçok soru işaretine çözüm buldum.” ifadesini kullanmıştır. Öğretmenlik mesleğinin güzellikleri gören ve mesleğe karşı endişelerinin azaldığını belirten öğretmen adaylarından ÖA11_d“ Mesleğe karşı korku ve tedirginliğim azaldı. Elbette ki heyecanım hala var ama artık okul deneyimimden sonra daha da rahatım. “şeklinde görüş bildirirken ÖA13_u ise “ Öğretmenlerin ilgi ve yönlendirmeleriyle bir öğretmen gibi hissetmeye ve davranmaya başladım. Mesleğin vicdan ve tecrübe işi olduğunu, okuldaki başarılı ve tecrübeli öğretmenleri gözlemleyerek ve yaşayarak öğrendim.” şeklinde görüş bildirmiştir. Bunun yanı sıra öğretmen adayları süreç boyunca okulun işleyişi, paydaşların görevleri hakkında bilgi edinmiştir. ÖA2_d“ Okulun işleyişi, öğretmenlerin görevleri, idarenin görevleri hakkında bilgi edinme fırsatı buldum.” ifadesine yer verilmiştir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması sürecindeki genel yaşantılarına Tablo 4’de yer verilmiştir. Bu yaşantılar okulun fiziki imkanları, paydaşlar arası iletişim, uygulama derslerinin saatleri artırılması ve KPSS’nin öğretmen adayı üzerindeki baskısı olmak üzere dört tema altında yer alan kodlardan oluşmaktadır.

Tablo 4. Süreç ile ilgili Genel Yaşantılar

Temalar ve Kodlar		Öğretmen adayları
Tema 1. Okulun fiziki imkânları		
	Okulun sınıfları yeterli sayıda ve büyüktür.	ÖA2 _d , ÖA4 _d , ÖA11 _d , ÖA15 _d , ÖA30 _d , ÖA35 _d , ÖA11 _u , ÖA21 _u
	Okulun laboratuvarları yeterli sayıdadır.	ÖA2 _d , ÖA11 _d , ÖA13 _d , ÖA15 _d , ÖA2 _u
	Okulda yeterli sayıda ders materyalleri bulunmaktadır.	ÖA2 _d , ÖA11 _d , ÖA15 _d , ÖA35 _d , ÖA2 _u
Tema 2. Paydaşlar arası (öğretmen-öğrenci-veli-idare) iletişim		
	Paydaşlar arası iletişim yeterlidir	ÖA2 _d , ÖA14 _d , ÖA15 _d , ÖA17 _d , ÖA28 _d , ÖA30 _d , ÖA7 _u , ÖA8 _u , ÖA10 _u , ÖA13 _u , ÖA16 _u , ÖA20 _u , ÖA21 _u , ÖA22 _u , ÖA25 _u
Tema 3. Uygulama derslerinin saatleri artırılmalı		
Tema 4. KPSS’nin öğretmen adayı üzerindeki baskısı		
		ÖA8 _d , ÖA42 _d , ÖA15 _u ÖA8 _d , ÖA25 _d , ÖA23 _u , ÖA24 _u

Tablo 4’ten anlaşıldığı gibi öğretmen adaylarından bazıları okulun mevcut sınıflarını eğitim – öğretim için yeterli sayıda ve büyüklükte olduğu görüşündedir. Bunlardan ÖA2_d “ Öğrencileri ortalama mevcudu olan sınıflarda okumaktadır. Okulun sınıfları öğrenciler için yeterlidir.” A15_dise “ Okulun sınıfları büyük ve yeterliydi.” ifadesini kullanmaktadır. Öğretmen adayları okulda yeterli sayıda laboratuvar olduğunu söylemektedir. A11_dise “ Laboratuvarı mevcut olan bir uygulama okulum vardı .” şeklinde görüşüne yer vermektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının bir kısmı okulda yeterli sayıda ders materyallerinin bulunduğunu belirtir. “ ÖA11_u “ ... yeterli sayıda araç-gereç olduğunu ve öğretmenlerin hiç sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişler”.

Öğretmen adayları okulda öğretmen, öğrenci, veli, idare arasındaki ilişkilerin kuvvetli olduğunu, birbirleriyle iletişim kurma noktasında oldukça iyi oldukları tespit edilmiştir. ÖA28_d“ İlk günden itibaren okul yönetimi, sınıf rehber öğretmeni, uygulama öğretmeni, diğer öğretmenler ve öğrenciler arası iyi bir diyalog vardı.” ÖA11_u ise “ Gerek okulun yöneticileri, idarecileri gerekse okulun bütün öğretmenlerinde samimiyet ve iyi bir iletişim gözlemledim.” ifadesine yer vermiştir.

Öğretmen adaylarından üçü (ÖA8_d, ÖA42_d ve ÖA15_u) uygulama ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtirken adaylarından dördü ise (ÖA8_d, ÖA25_d, ÖA23_u ve ÖA24_u) KPSS sınavının öğretmen adayları üstünde bir baskı oluşturduğundan bahsetmektedir. Bu doğrultuda ÖA8_d“ Ama bu dersin son sınıfta olması benim için büyük bir dezavantaj oldu. Çünkü KPSS sınavının olmasından dolayı kendimi tam anlamıyla staja veremedim. Aklınızın bir tarafı sürekli sınavda oluyor. Ama etkinliklerimi en iyi şekilde yapmaya çalıştım. Okul da 4 gün değil bütün bir gün kalarak daha kalıcı bir deneyim kazanmak istedim.” ifadesine yer vermiştir.

Bulgulardan görüldüğü gibi uygulama öğretmenlerinin bazıları derslerini güncellenen ders planları dahilinde işlemektedir. Ayrıca ders sürecinde öğrencilerin seviyesine uygun olarak dersini işlediği, konunun anlaşılabilirliğini arttırmak adına farklı yöntem ve teknikleri kullanarak süreci zenginleştirdiği belirlenmiştir. Bu süreçte öğrencilerin ön bilgilerini açığa çıkarmaya çalışmış, ipuçları vermiş ve geri dönüt gibi uygulamalar kullanmıştır. Uygulama öğretmenin davranışlarıyla öğrencilere dersi sevdirmeye çalıştığı ve iletişim içerisinde olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adayı ders sürecinde dersin öğretmeni ve gözlemci rolünde bulunmuştur. Bunun yanı sıra uygulama öğretmenlerinden bazıları öğretmen adaylarını dersinde misafir olarak tanıtmış ya da öğretmen adayı kendini misafir olarak hissetmiştir. Ders işleyiş sürecinde öğretmen adayı dersin içeriğine uygun öğretim yöntem ve tekniklerini etkinlikler hazırlamış, süreçte öğrencilere rehberlik etmiş ve sınavlarında öğrencilere rehberlik etmiştir. Öğrencilerle iyi iletişim kuran öğretmen adayları, öğrencilerin derse aktif

katılımlarını sağlamıştır. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersinin teorik konuları pratikte uygulama, farklı düzeylerde ve özellikteki öğrencileri tanıma imkanı sağladığı ve mesleğin güzelliklerini görme gibi birçok olumlu etkisinin olduğu görülmüştür.

Uygulama okullarının bir kısmının yeterli sayıda olduğu ve okulda ders işleyiş sürecine yardımcı uygun materyallerinin bulunduğu görülmüştür. Bu okullarda paydaşlar arasında iletişimin iyi olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmen adaylarından bazıları hizmet öncesi verilen bu gibi derslerin ders saatlerinin arttırılması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenlik mesleğine başlama adına bir basamak olan KPSS sınavının öğretmen adayı üzerinde baskı oluşturduğu ve sürece tam olarak odaklanmadığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretmen adayları UDR'de uygulama öğretmenleri ile ilgili "ders öncesi hazırlık", "ders işleyiş süreci" ve "öğrenciler ile iletişimi" konusunda görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının bir kısmı ders öncesi hazırlık teması altında uygulama öğretmenin ders planı dahilinde derslerini işlediğini belirtmişlerdir. Bu durum MEB okullarında ders planlarının zorunlu olması ile ilişkili olabilir. Ayrıca ders planı ile ders işlemenin öğretmenlere kolaylık sağlaması yönünden tercih edilmesi ile de ilişkilendirilebilir.

Uygulama öğretmenleri ile ilgili "ders işleyiş sürecinde" diğer kodlara göre "farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile derslerini işleme" kodunun daha fazla öğretmen adayı tarafından vurgulandığı görülmektedir. Literatürde öğretmenlerin farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile ders işlemeye yatkın olmadığını belirten çalışmalar mevcuttur (Soylu,2009:13). Bu bağlamda bu sonucun sevindirici olduğu söylenebilir. Diğer taraftan öğretmenlerin öğretmen adayları için rol model statüsü durumunda olmaları onları, derslerde farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaya teşvik etmiş olabilir. Bu durum gerek öğretmenler gerekse öğretmen adayları için olumlu sonuçlar doğurabilir.

Uygulama öğretmeni ile ilgili "öğrenciler ile iletişimi" teması altında "öğrenciler ile iletişimin iyi düzeyde olduğu" kodunun diğer koda göre ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durumun öğretmenlerin öğrencilerinin düşünce ve davranışlarını kendi iradesi ile ortaya koymasına ve yaşama dair bağımsız kararlar alabilmesini olumlu yönde etkileyebilir. Çünkü iletişimin iyi olduğu sınıflarda olumlu sınıf iklimi oluşarak öğrencilerin akademik başarısı, girişimcilik ve değer gelişimini desteklenmektedir (Dönmez, 2014: 54). Bununla birlikte "öğretmen adaylarının öğrenciler ile iletişimi" teması altında öğrenciler ile iletişimin iyi düzeyde olduğu ve uygulama öğretmeninden memnun oldukları söylenebilir. Öğrenme sürecindeki genel anlamda bir iletişim süreci olduğu düşünüldüğünde, bu süreçte etkili öğrenmenin gerçekleşmesi öğretmenin yeterlilikleriyle ilgilidir (Pehlivan,2005).

Öğretmen adayının "dersteki rolü" teması altında "dersin öğretmeni konumunda ders işlediği" kodunda ÖA5d, ÖA15d, ÖA19d, ÖA21d, ÖA39d'nin okul deneyimi dersinde gözlem yapması gerekirken ders işlediğini belirtmesi dikkat çekicidir. Aynı şekilde öğretmenlik uygulaması dersinde ders işlemesi gerekirken sürece ÖA2u'nun gözlemci olarak katılması da dikkat çekmektedir. Bu sonuç literatürdeki bazı çalışmaların (Gökmen, 2015; Cansaran, İdil & Kalkan, 2006) sonuçları ile uyumluluk göstermektedir. Ayrıca Gökçe ve Demirhan (2005), Karamustafaoğlu ve Akdeniz (2002), çalışmalarında uygulama okullarında öğretmen adaylarına gerekli ortamların sağlanamadığı ve öğretim elemanı-öğretmen adayı-öğretmen işbirliğinin zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda süreçte işbirliğinin zayıf olduğu düşünüldüğünde öğretmen adaylarının okul deneyimde ders anlatması ya da öğretmenlik uygulamasında gözlem yapması doğal karşılanabilir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının ders işleyiş sürecinde ders planına uygun etkinlikler hazırladığı söylenebilir. Ancak yine ön plana çıkan okul deneyimi derslerinde de bu tür etkinliklerin hazırlanmış olmasıdır. Benzer şekilde öğretmen adayının "ders işleyiş sürecindeki rolü" teması altında okul deneyimi derslerinde öğretmen adaylarına gözlemlerin yanı sıra uygulamalar da yaptırılması da dikkat çekici bir diğer husustur.

Öğretmen adayının "dersteki rolü" teması altında uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının misafir olarak tanıttığı ya da kendini misafir olarak hissettiği belirtilmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının sınıf hakimiyeti sağlamasını, aidaat duygusu oluşturmasını ve öğrencilerin ilgilerini canlı tutmalarını olumsuz etkileyebilir. Baştürk (2009) çalışmasında, öğretmen adaylarının uygulama okullarında öğrenciler tarafından gerçek bir öğretmen olarak algılanmadıkları ve bu nedenle öğrencilerin derse ilgilerinin azaldığını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının "uygulama sürecindeki kazanımları" teması altında "uygun zamanda uygun yöntem ve teknikleri kullanabilmeleri", "teorik konuları pratikte uygulama imkanı bulmaları", "sınıf yönetiminin nasıl yapılacağını hakkında bilgi sahibi olmaları", "farklı düzeylerde ve özellikteki öğrencileri tanımaları", "öğrencilerle etkili iletişim kurma yollarını görmeleri" ve "mesleğin güzelliklerini görüp aidaat duygusu yaşamaları" öne çıkan kodlardır. Bu durumun sevindirici olduğu söylenebilir. Şöyle ki; mesleğe başlamadan önce alanda deneyim kazanma fırsatı bulmaları meslek hayatlarında olumlu sonuçlar doğurabilir. Örneğin; kendini mesleğe ait olarak hisseden bir öğretmenin öğrencilere yaklaşımı, öğrenciler

ile iletişimi, öğrencilerin özelliklerini bilmesi, onları tanımak istemesi ve sınıf yönetimi gibi konularda daha istekli davranması gerek kendini ve öğrencileri gerekse öğretim sürecini olumlu yönde etkileyebilir. Literatürdeki bazı çalışmalarda (Özdemir ve Yıldırım, 2012; Şaşmaz Ören, Sevinç & Erdoğan, 2009) öğretmen adayları için öğretmenlik uygulamasının; mesleğe başlamadan önce öğrencilerle iletişim, sınıf yönetimi, olumlu sınıf iklimi ve mesleğin nasıl olduğu ile ilgili konularda tecrübe edinmeyi sağladığı belirtilmektedir. Bu bağlamda bu sonuç literatür ile paralellik göstermektedir.

Öğretim süreci ile ilgili genel yaşantılara bakıldığında “okulun fiziki imkanları” temasının altındaki kodların (yeterli sayıda sınıf, laboratuvar ve materyal olduğu) genel olarak aynı ya da yakın sayıda öğretmen adayı tarafından ifade edildiği söylenebilir. Işık (2009) uygun bir sınıf ortamının; öğrencileri derse motive ettiğini, öğrenmesini kolaylaştırdığını ve fiziksel olarak rahat hissetmelerini sağladığını belirtmiştir. Bu bağlamda okulun fiziksel değişkenlerinin öğrencilerin eğitim-öğretim sürecini doğrudan etkilediği söylenebilir.

Öğretim süreci ile ilgili “paydaşlar arası iletişim” teması altında paydaşlar arası iletişimin yeterli düzeyde olduğunu düşündükleri söylenebilir. Ennis ve McCauley (2002) okul paydaşları arasında güven faktörünün, etkili bir öğrenme ortamı oluşturma ve paydaşlar arası çalışma ilişkilerinin olumlu olması açısından önemlidir. Buna bağlı olarak uygulama okullarında paydaşlar arasında güven ortamının yeterli düzeyde sağlandığı ve akabinde çalışma ilişkilerinin de olumlu yönde etkilendiği düşünülebilir.

Uygulama sürecinde ders saatlerinin artırılmasını istemelerine rağmen öğretmen adayların KPSS baskısı süreci etkilediği düşünülmektedir. Benzer şekilde Ermiş, Uygun ve İnel (2010) çalışmalarında KPSS sınavına hazırlık sürecinin kaygı oluşturduğu ve sınava hazırlanmak için daha fazla zaman istediği dolayı bu gibi derslerin son sınıftan önce okutulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu nedenle KPSS sınavının bu süreci olumsuz yönde etkilediği ve bu gibi derslerin eğitim-öğretim sürecinin daha erken aşamalarında verilmesi gerektiği bu görüşü destekleyen bir sonuç olabilir.

ÖNERİLER

Çalışmanın sonuçları göz önüne bulundurularak aşağıdaki öneriler yapılmıştır:

- Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamaları derslerinin daha da verimli geçmesi için paydaşların düzenli iletişim içerisinde bulunması sağlanmalıdır. Hatta öğretmen adayı uygulama öğretmeni ve öğretim elemanının iletişimi için belli saatlerde toplantılar planlanarak mevcut durum gözden geçirilmelidir.
- Uygulama öğretilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri arasındaki farkı ayırt edemeyip bu derslerde yapılacak etkinliklerini birbirini yerine yaptırarak görülmüştür. Bu nedenle uygulama öğretmenlerinin ilgili dersler hakkında hizmet içi eğitim/seminer almaları önerilmektedir.
- İlgili derslerin fakültelerde yapılan teorik ders saatleri ve okullarda gerçekleştirilen uygulama saatleri artırılabilir. Bu durumda öğretmen adaylarının hem teorik boyutta hem de uygulama boyutunda daha fazla tecrübe kazanmalarına fırsat sunulmuş olabilir.
- Öğretmen adaylarının son sınıfta KPSS telaşı içerisinde oldukları düşünüldüğünde bu derslerin lisans öğrenimleri boyunca yapılması sadece son sınıfa bırakılmaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- BAŞTÜRK, Savaş (2009). “Investigating Teaching Practice Course According to Student Teachers’ Opinions”, *Elementary Education Online*, 8(2), s. 439-456.
- BOOTH, Martin (1993). “The effectiveness and role of the mentor in school: the students' view”, *Cambridge Journal of Education*, 23 (2) ,s.185-197.
- BORKO, Hilda ve MAYFIELD, Vicky (1995). “The roles of the cooperating teacher and university supervisor in learning to teach”, *Teaching and Teacher Education*, 11(5), s.501-518.
- CANSARAN, Arzu ve İDİL, Önder ve KALKAN, Melek (2006). “Fen bilgisi eğitimi anabilim dallarındaki okul deneyimi uygulamalarının değerlendirilmesi”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), s.83-99.
- ÇEPNİ, Salih (2012).*Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- DÖNMEZ, Burhanettin (2014). Sosyal bir sistem olarak sınıf, M. Şişman ve S. Turan (Ed.), Sınıf Yönetimi içinde (s. 54-55) ,Ankara: Pegem Akademi.
- DURŞUN, Ö. Özgür ve KUZU, Abdullah (2008).“Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Öğretmen Adayı ve Öğretim Elemanı Görüşleri”, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*,25,s.159-178.
- ENİS, Catherine D.VE MCCAULEY, Terri McCauley (2002). “Creating urban classroom communities worthy of trust. *Journal of Curriculum Studies*”, 34(2), s.149-172.
- ERGÜNES, Yalçın (2005). “Okul deneyimi dersi uygulamasının öğrenciler tarafından amacına uygun olarak yapıp yapılmadığının değerlendirilmesi”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(13), s.106-128.
- ERMİŞ, Hilal., UYGUN, Kamil, ve İNEL, Yusuf (2010, November).“Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi”, *In International Conference on New Trends in Education and Their Implications Bildiri Kitapçığı*, s. 673-681.
- GÖKÇE, Erten ve DEMİRHAN, Canan. (2005). “Öğretmen eğitiminde yenilikçi bir yaklaşım mı yoksa geleneksel bir anlayış mı?”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(2), s.187-195.

- GÖKMEN, Ö. Faruk (2015). "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Görüşleri", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), s. 96-115.
- IŞIK, Halil (2014). Öğrenme ortamlarının fiziksel düzeni. M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf Yönetimi içinde* (s. 62-68), Ankara: Pegem Akademi.
- JONES, Marion (2001). "Mentors' perceptions of their roles in school-based teacher training in England and Germany", *Journal of Education for Teaching: International research and pedagogy*, 27(1), s.75-94.
- KARAMUSTAFAOĞLU, Orhan ve AKDENİZ, A. Rıza (2002). "Fizik öğretmen adaylarının kazanımları beklenen davranışları uygulama okullarında yansıtılabile olanakları", *V.Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, ODTÜ, Ankara*, s.120-125.
- MAYNARD, Trisha (2000). "Learning to teach or teaching to manage mentors? ", *Experience of school-based teacher training. Mentoring and Tutoring*, 8 (1), s. 17-30.
- MCNAMARA, David (1995). "The influence of student teachers' tutors and mentors upon their classroom practice: an exploratory study", *Teaching and Teacher Education*, 11 (1) ,s.51-61.
- MİSHRA, Punya ve KOEHLER, Matthew. (2006). "Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teacher knowledge", *Teachers College Record*, 108(6), s.1017-1054.
- ÖREN, Fatma Ş., SEVİNÇ, Ömer S. VE ERDOĞMUŞ, Ertuğrul (2009). "Öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15 (58),s. 217-246.
- ÖZDEMİR, Ahmet Ş. ve ÇANAKÇI, Orhan. (2005). "Okul deneyimi I dersinin öğretmen adaylarının öğretim-öğrenme kavramlarına ve öğretmen-öğrenci rollerine bakış açıları üzerindeki etkileri", *İlköğretim-Online*, 4(1), s.73-80, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/viewFile/5000038381/5000037237> adresinden 20 Ekim 2015 tarihinde alınmıştır.
- ÖZDEMİR, Atiye A. ve YILDIRIM, Gülten (2012). "The effects of teaching practice course on professional development of student teachers", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, S.46, s.2550-2555.
- PEHLİVAN, Kevser B(2005). "Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma", *İlköğretim Online*, 4(2), s.17-23.
- SHULMAN, Lee (1986). "Those who understand: Knowledge growth in teaching", *Educational Researcher*, 15(2), s.4-14
- SILAY, İlhan ve GÖK, Tolga (2004). "Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma", *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya*.
- SOYLU, Yasin (2009). "Sınıf öğretmen adaylarının matematik derslerinde öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilme konusundaki yeterlilikleri üzerine bir çalışma", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), s.1-16.
- WYATT, Tim (1996). "School effectiveness research: Dead end, damp squib or smouldering fuse", *Issues in Educational Research*, 6(1), s.79-112.
- YAPICI, Şenay ve YAPICI, Mehmet (2004). Öğretmen adaylarının okul deneyimi I dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim-Online*, 3(2), 54-59, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/download/.../5000037245> adresinden 20 Ekim 2015 tarihinde alınmıştır.
- YEŞİL, Rüştü ve ÇALIŞKAN, Nihat (2006). "Okul deneyimi dersinden öğrencilerin beklentileri ve bu beklentilerin karşılama düzeyi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), s.55-72.
- YEŞİLDERE, Sibel ve TÜRNÜKLÜ, Elif (2007). "Examination of Students' Mathematical Thinking and Reasoning Processes.", *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 40(1), s.181-213.
- YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2011). "Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Cilt 8), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK, (2007). Eğitim fakültelerinde uygulanacak yeni programlar hakkında açıklama. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/aciklama_programlar/aa7bd091-9328-4df7-aafa-2b99edb6872f adresinden 27 Kasım 2015 tarihinde edinilmiştir.
- ZANTING, Anneke, VERLOOP, Nico ve VERMUNT, Jan D. (2001). "Student teachers' beliefs about mentoring and learning to teach during teaching practice", *British Journal of Educational Psychology*, S.71, s.57-80.